Scris de Ninel Ganea
Miercuri, 06 Decembrie 2017 11:00

În vremea comuniștilor de rit vechi clișeul era „familia, celula de bază a societății”. În vremea comuniștilor de rit nou, familia trebuie distrusă tocmai pentru că este „celula de bază a societății”. Puțini vor recunoaște acest lucru, după cum puțini își vor asuma eticheta ideologică, dar să nu anticipăm și nici să nu ne facem iluzii cu privire la hramul pe care îl poartă.

Doar în ultimele luni, în România au fost înaintate trei propuneri legislative, fără a include aici căsătoria homosexuală, care aruncă în derizoriu și subminează orice idee de autoritate parentală, respectiv familie. Parlamentarii vor să introducă vaccinarea obligatorie, grădinița obligatorie și, cel mai recent proiect, instituția avocatului copilului.

Ultimul proiect legislativ este îmbrăcat în retorica „drepturilor copilului” și are toate aparențele unei soluții pentru a îmbunătăți soarta celor mici. Asta dacă discutăm la modul foarte retoric, privind din avion, fără nimic concret în față. Pare că sună bine.

Dacă ne uităm însă pe expunerea de motive, pe istoricul și teoria din spatele acestei instituții, lucrurile se schimbă.

În centrul întregului demers se află ideea de „drepturi ale copilului” și e greu să argumentezi la nivel emoțional împotriva acestui concept. Noțiunea, însă, este aproape lipsită de conținut. Ce înseamnă, de fapt, „drepturi ale copilului”, în absența unei teorii și, mai ales, tradiții privind natura umană? Îi încalc drepturile copilului dacă nu îl las să stea zile întregi în fața calculatorului și a televizorului? Dacă nu îi iau telefon cu internet, îi știrbesc libertatea? Dacă nu merge la fast-food sau la discotecă? Îi limitez drepturile dacă îl duc la biserică? Etc., etc.

Nu trebuie să ne facem iluzii. „Drepturile copilului” și „avocatul copilului” nu sunt instituții care să fie opuse statului, puterii sale invazive și discreționare, ci părinților. Din expunerea de motive pentru înființarea instituției „avocatului copilului” în România, acest lucru reiese destul de clar, deși autorii textului au preferat cumva să-și camufleze intențiile: „O autoritate independentă care să promoveze drepturile copilului, așa cum sunt definite prin lege, care să poată fi sesizată și cu încălcarea drepturilor copilului de către persoane private (s.n.) este imperios necesară” . Cine sunt aceste „persoane private” nu e greu de ghicit, mai ales că în întregul document nu se pomenește niciun moment de o posibilă încălcare a „drepturilor copilului” de către stat și instituțiile sale.

Martin Guggenheim este profesor la New York University School of Law, avocat în cazurile legate de minori și un expert în domeniul „drepturilor copilului”. Concluzia lui asupra întregii chestiuni, în urma unei experiențe întinsă pe decenii, nu lasă loc de îndoieli: „A le pune la dispoziție copiilor avocați într-o varietate de subiecte legale este contrar intereselor copilului”.

Pe lângă bunul simț, argumentele sale au de partea lor statistica (americană): mai mulți copii decât au fost vreodată sunt acum subiectul unor procese care au drept scop decăderea din drepturi a părinților; mai mulți copii decât au fost vreodată sunt închiși în orfelinate, fără să li se permită posibilitatea de a trăi cu părinții lor și chiar, să rămână, în legături legale cu ei șamd.

Apărătorii ideii vor invoca, fără doar și poate, nenumăratele (?) cazuri de abuzuri ale părinților împotriva copiilor și de nevoia acestora din urmă de a fi apărați în fața violențelor de orice fel. Potrivit lui Guggenheim, însă, doar o foarte mică, insignifiată parte din acțiunile judiciare îndreptate împotriva părinților sunt motivate de un comportament „la limită” al părinților.

Și atunci ce, mai exact, va apăra „avocatul copilului”? Din nou, expunerea de motive ne oferă câteva sugestii. Aflăm de acolo, de pildă, că aproape o jumătate din copiii români trăiesc în sărăcie sau în risc de excluziune socială. Iar, de aici, presupunem noi și pe baza exeperienței din alte țări, cazul lor poate fi preluat de „avocatul copilului”, care nu se știe cum va reuși să-i salveze pe acei copii de sărăcie. Cel mai probabi prin scoaterea lor din sânul familiei și închiderea lor în centre ale statului. Dacă vă vin în cap secvențe dickensiene, puteți să le îngroșați pentru a căpăta o imagine mai apropiată de realitate.

Guggenheim punctează doar câteva din consecințele acestei aberații: „A intra coercitiv peste aceste familii sărace doar pentru că acei copii sunt crescuți în sărăcie eludează jignirea și degradarea produsă părinților. Lipsa de respect pe care statul o arată părinților săraci este

teribil de distructivă pentru copii, cărora le este negată o nevoie importantă în dezvoltarea lor: de a crede și a se baza pe omnipotența părinților”.

În afara cazurilor de sărăcie, „avocatul copilului” va trebui să se asigure că „vocea” copiilor se face auzită. Inițiatorii români au constatat că „participarea copiilor la deciziile publice este, de departe, un element neglijat”, iar „consultarea copiilor este un demers formal de fațadă”. Astfel de observații riscă să te lase fără o replică imediată, căci oare ce ai mai putea adăuga la aceste bazaconii?! Dar, în fond, de ce să nu încercăm, contrar experienței din orice timp și loc, să ne lăsăm conduși de sugari, mucoși și adolescenți pasionați de jocuri.

Bineînțeles că ideea „avocatului copilului”, în pofida numelui și retoricii găunoase, nu privilegiază niciun interes al copilului și nici nu-i acordă acestuia vreun drept de a-și lua soarta în mâini. Soarta copiilor nu va fi decisă de ei înșiși, ci tot de adulți. Doar că „avocatul copilului” se va asigura și va lupta ca nu părinții să fie aceia care au vreun cuvânt de spus asupra copiilor lor, ci experții și judecătorii. „Ei (susținătorii „drepturilor copilului” – n.n.) cred că judecătorii sunt capabili în mod obiectiv să evalueze capacitățile părinților în funcție de interesele superioare ale copiilor. Dar instanțelor le lipsește expertiza, timpul și cunoașterea dezvoltării umane pentru a face judecăți individuale amănunțite despre relațiile familiale particulare pe care deciziile privind copiii le implică în mod necesar”, susține Guggenheim.

Mai mult, „astăzi, judecătorii, asistenții sociali și avocații decid cu cine trebuie să trăiacă copiii, dacă trebuie să li se permită să aibă sau să continue relații cu anumiți adulți (...) Poate este adevărat că acești specialiști, spre deosebire de părinți, nu sunt în conflict de interese cu copilul al cărui viitor îl decid. Dar nici nu au vreun interes sau cunoașterea profundă și individuală a lor, pe care se bazează atât de mult drepturile parentale”.

Astăzi, probabil că nu ar trebui și oricum ar fi dificil să aruncăm cu totul la coș ideea de „drepturi ale copilului”, însă nu ar fi rău dacă ne reamintim că „drepturile” funcționează cel mai bine când stabilesc precis aria pe care statul sau oficialii săi nu o pot încălca. Însă „în lumea noastră cu susul în jos, „drepturile” copiilor au efectul opus. Ele conferă puteri sporite funcționarilor statului.” Și așa se face, de pildă, că pe baza drepturilor copilului se declară acum obligativitatea vaccinării, iar părinții riscă pușcăria.

Doar ca o notă de subsol amuzantă, în propunerea legislativă, o instituție similară recomandată pentru a proteja drepturile copilului poartă numele de „comisarul pentru copii”. Ah, și să nu uităm, prima țară din lume care a introdus „avocatul copilului” a fost Norvegia, iar asocierea cu

foarte cunoscuta Barnevernet poate fi făcută fără prea mari remușcări.